

SZTUKA

EDUKACJI

NOWOCZEŚNI EDUKATORZY

-PASJONACI Z WIZJĄ

**KONFERENCJA
DLA NAUCZYCIELI, ANIMATORÓW
I EDUKATORÓW
4-5.11.2016 KIELCE**

SZCZEGÓŁOWE INFORMACJE O KONFERENCJI:

www.sztukaedukacji.zacheta.art.pl

www.facebook.com/sztukaedukacjikonferencja

SPIS TREŚCI

- 5 WSTĘP**

- 7 4 LISTOPADA (PIĄTEK) 2016**
 - I Dzień Konferencji
- 8 PANEL: SIŁA REGIONU**
- 10 PANEL: PASJONACI – WIZJONERZY**
- 12 PANEL: IMPULS DO DZIAŁANIA**
- 15 PANEL: Z PERSPEKTYWY MŁODZIEŻY**

- 17 5 LISTOPADA (SOBOTA) 2016**
 - II Dzień Konferencji
- 20 WARSZTATY**

- 22 INFORMACJE**

Sztuka edukacji to cykl corocznych konferencji organizowanych z inicjatywy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, kierowanych do nauczycieli oraz animatorów kultury i edukatorów pracujących lub współpracujących z instytucjami kultury i organizacjami pozarządowymi. Ich celem jest prezentacja możliwości włączenia współczesnej kultury i sztuki w szkolne programy nauczania i przedstawienie dobrych praktyk współpracy między środowiskami. Konferencja odbywa się każdego roku w innym mieście i na terenie innego województwa. Organizatorem i koordynatorem cyklu jest Zachęta — Narodowa Galeria Sztuki.

Pierwsza konferencja z tego cyklu odbyła się w listopadzie 2013 roku w Zachęcie — Narodowej Galerii Sztuki pod hasłem *Sztuka edukacji. Kultura i sztuka w programach nauczania*. Druga zatytułowana *Sztuka edukacji. Artysta wraca do szkoły* miała miejsce w październiku 2014 roku w Galerii Arsenał w Białymstoku. W listopadzie 2015 roku cykl gościł w galerii BWA w Zielonej Górze i nosił tytuł *Sztuka edukacji. Konieczności, możliwości, potrzeby*.

W tym roku gościmy w Kielcach, stolicy województwa świętokrzyskiego. Gospodarzami konferencji są Teatr Lalki i Aktora „Kubuś” oraz Wzgórze Zamkowe — Institute of Design Kielce. Hasło tegorocznego spotkania brzmi: *Sztuka edukacji. Nowocześni edukatorzy — pasjonaci z wizją*. Tym razem punktem wyjścia do rozmowy jest człowiek — nauczyciel, pedagog, animator, artysta, edukator. Osoba, która inspiruje i motywuje, dzieli się swoją wiedzą, energią, pasją z innymi. Działa w partnerstwie — dla ludzi i wraz z nimi. Tegoroczna konferencja jest ukłonem w stronę edukacji kulturowej i działających w jej obszarze edukatorów, którzy świadomie obserwują rzeczywistość, odważnie podejmują wyzwania i wkładają wiele wysiłku w zmianę swojego otoczenia.

Konferencje z cyklu *Sztuka edukacji* są finansowane ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

4 LISTOPADA (PIĄTEK) 2016

Wzgórze Zamkowe – Institute of Design Kielce
ul. Zamkowa 3, 25-009 Kielce

Pierwszy dzień konferencji jest poświęcony sposobom łączenia zajęć szkolnych z działaniami prowadzonymi przez instytucje kultury i organizacje pozarządowe. Na prezentacje składają się projekty skupione na współpracy nauczycieli z animatorami, edukatorami i artystami. Wystąpienia są podzielone na cztery bloki tematyczne. W każdym z paneli jest czas na przedstawienie działań oraz dyskusję z publicznością, poprowadzoną przez moderatora.

9–10 Rejestracja uczestników

9–10 DLA CHEŃNYCH: oprowadzanie kuratorskie Joanny Kurkiewicz i Aleksandry Banaś po wystawie *Lekcja designu*

10–10.15 Otwarcie konferencji

Robert Drobnich

(Dyrektor Teatru Lalki i Aktora „Kubuś”)

Rafał Nowak

(Dyrektor Wzgórza Zamkowego)

10.15–10.30 Karolina Opałko

(Wojewódzki Dom Kultury im. Józefa Piłsudskiego w Kielcach)

Świętokrzyska Akademia Edukacji Kulturowej.

O realizacji założeń programu *Bardzo Młoda Kultura* na terenie województwa świętokrzyskiego

10.30–12

PANEL: SIŁA REGIONU

moderatorka: **Anna Wotlińska**

(Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Uniwersytet Warszawski)

KAPKAZY – SZKOŁA WRAŻLIWOŚCI

Ewa Skowerska

(artystka plastyk – ceramik)

Mariusz Kosmalski

(aktor, muzyk)

Szkoła Wrażliwości to pomysł na nowoczesną edukację regionalną. Tworzy ją zespół instruktorów: artystka plastyk – ceramik, aktor, gospodyni wiejska, zielarka i hodowcy koni, którzy w bezpośrednim kontakcie, w oparciu o własne doświadczenia i autorskie metody pracy przekazują wiedzę z zakresu dziedzictwa kulturowego w regionie. *Szkoła Wrażliwości* od wielu lat współpracuje ze szkołami. Na jej program składają się twórcze warsztaty i edukacyjne zabawy dla dzieci i młodzieży, które odbywają się w naturalnych przestrzeniach, np. na łące, wśród dziko rosnących roślin, w sadzie, w gospodarstwie wiejskim, w teatrze, urządzonym w stodole czy pracowni rękodzielniczej. Twórcy *Szkoły Wrażliwości* wyczuwają potrzeby szkół i rozwijają współpracę z nimi. Udało się im stworzyć międzyprzedmiotową ścieżkę dydaktyczną, która odwołując się do najbliższego otoczenia kulturowego ucznia jest atrakcyjnym uzupełnieniem lekcji języka polskiego, historii, biologii, muzyki, plastyki czy geografii.

KIERUNEK SYBERIA

Aneta Januchta i Danuta Kmiecik

(Zespół Szkół w Mąchocicach Kapitulnych)

Gimnazjum nr 1 w Usolu Syberyjskim to jedyna szkoła w całym Obwodzie Irkuckim, gdzie jednym z przedmiotów ujętych w podstawie programowej jest język polski. Już około 60 absolwentów tej placówki zdobyło lub aktualnie zdobywa wyższe wykształcenie w Polsce. A to wszystko za sprawą ich nauczycielki, Pani Anety Ksel, która pochodzi z Mąchocic-Scholasterii. Zespół Szkół w Mąchocicach Kapitulnych od 2009 roku współpracuje z usolskim gimnazjum. Szkoła zrealizowała m.in. dwa projekty Polsko-Rosyjskiej Wymiany Młodzieży finansowane przez Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia oraz Gminę Masłów, których integralną częścią jest program edukacyjny, przybliżający wiedzę o współczesnej Polsce i Rosji oraz pogłębiający wiedzę o historii i kulturze obu narodów. Ten międzykulturowy dialog zaowocował wieloma ciekawymi przedsięwzięciami kulturalnymi, jak również przyczynia się do odrzucenia wzajemnych uprzedzeń i stereotypów funkcjonujących od lat w naszych społeczeństwach.

KRAJOBRAZY PRZESZŁOŚCI – EDUKACJA I SZTUKA INSPIROWANE GEOLOGIĄ

Michał Poros

(Geopark Kielce)

Iwona Stachura

(Zespół Państwowych Szkół Plastycznych im. Józefa Szermentowskiego w Kielcach)

Krajobrazy przeszłości to tytuł i zarazem motyw przewodni projektu zrealizowanego w latach 2013–2014 we współpracy Zespołu Państwowych Szkół Plastycznych w Kielcach z Centrum Geoedukacji działającym w ramach Geoparku Kielce. Połączenie działania szkoły z centrum edukacji nieformalnej zaowocowało projektem łączącym motyw edukacji, sztuki i lokalnego dziedzictwa geologicznego. W 2013 roku podczas trwania ekspozycji w Centrum Geoedukacji odbył się plener artystyczny z udziałem uczennic III kasy Liceum Plastycznego. Efektem działania była wystawa *Krajobrazy przeszłości* zorganizowana w Centrum w 2014 roku. Prezentowała ona nie tylko motywy artystyczne związane z przeszłością geologiczną regionu, ale w połączeniu z ekspozycją stałą, była cennym narzędziem w edukacji dzieci i młodzieży szkolnej prowadzonej w instytucji.

EDUKACJA W MIEJSCACH PAMIĘCI

Jolanta Białek

(Ośrodek Myśli Patriotycznej i Obywatelskiej Kielce)

Renata Długosz

(Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 26 w Kielcach)

Jest to projekt skierowany do wszystkich kieleckich uczniów III i VI klas szkół podstawowych i III klas gimnazjów. Jego głównym elementem są warsztaty w Ośrodku Myśli Patriotycznej i Obywatelskiej w Kielcach, Muzeum Historii Kielc oraz Instytucie Kultury Spotkania i Dialogu, a także spacerdy dydaktyczne poświęcone historii, tradycji i dziedzictwu kulturowemu Kielc i regionu, prowadzone przez animatorów, historyków, przewodników. Uczniowie uczą się, dotykając historii, w miejscach szczególnie ważnych dla budowania tożsamości lokalnej i narodowej. Edukacja w przestrzeniach przechowujących pamięć i tradycje ma na celu otwieranie uczniów na wartości patriotyczne, humanitarne i intelektualne oraz pobudzanie do zmiany postaw i rozwijanie umiejętności obserwacji i interpretacji znaków kulturowych. W ramach projektu nauczyciele realizują poza systemem klasowo-ławkowym treści i cele programów nauczania historii, plastyki, historii sztuki, języka polskiego, przyrody, geografii oraz programy wychowawcze, w tym wychowania patriotycznego.

12–12.15

Przerwa kawowa

12.15–13.45

PANEL: PASJONACI — WIZJONERZY

moderatorka: **Marta Skowrońska**

(Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie)

O!SWÓJ, CZYLI O EDUKACJI EMOCJONALNEJ

Justyna Sobczyk

(Teatr 21, Stowarzyszenie Pedagogów Teatru)

Projekt to kompleksowy program edukacyjny stworzony przez Teatr 21 oraz Fundację Win-Win. Składa się on z dwóch części: cyklu warsztatów dla nauczycieli prowadzonych przez artystów i pedagogów teatru oraz prezentacji spektakli Teatru 21 dla młodzieży ze szkół ponadpodstawowych. Został przygotowany z myślą o nauczycielach, którzy chcą poznać podstawowe techniki teatralne, by stosować je w pracy grupowej, w kontekście wprowadzania do edukacyjnych programów szkół tematu inności, w szczególności kwestii niepełnosprawności. Celem projektu jest stwarzanie możliwości spotkania uczestników z grupami na co dzień izolowanymi, a także wspieranie rozwoju nauczycieli, którzy chcą kształtować w swoich uczniach postawę społecznego zaangażowania oraz otwartości na drugiego człowieka.

KRAKOWSKA NOC MATEMATYKI – KRÓLOWA NIE CHCE SPAĆ

Sławomir Nosek

(Zespół Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego w Krakowie)

Krakowska Noc Matematyki wyrosła z pasji. To projekt edukacyjny, który przełamuje schematy i zwraca uwagę na potencjał działań interdyscyplinarnych – w tym przypadku stanowiących połączenie nauk ścisłych ze sztuką. Zespół Szkół Ogólnokształcących Mistrzostwa Sportowego w Krakowie we współpracy z Akademią Górniczo-Hutniczą, Fundacją im. Profesora Kazimierza Bartla oraz Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną nr 1 w Krakowie powołał do życia międzyszkolne, cykliczne przedsięwzięcie, które od sześciu lat, w piątek w okolicach 14 marca (Międzynarodowy Dzień Liczby Pi) przyciąga setki uczniów z ponad 20 małopolskich szkół. *Krakowskiej Nocy Matematyki* towarzyszą wykłady, konferencje, gry planszowe, elektroniczne i karciane, zajęcia origami, pokazy, doświadczenia, warsztaty robotów, gry logiczne i strategiczne oraz projekcje filmowe.

EDUARTE BOOK — AKTYWNOŚĆ ARTYSTYCZNA JAKO KLUCZ DO INTEGRACJI GRUPY

Dorota Marek-Kurpanik

(Coaching and Art Zielona Góra)

Jest to projekt realizowany w ramach programu Bardzo Młoda Kultura w województwie lubuskim. Stanowi odpowiedź na popularyzowanie edukacji i animacji kulturowej wśród młodzieży, ze szczególnym zwróceniem uwagi na budowanie zespołów oraz tworzenie pozytywnej energii podczas pracy grupowej. W trakcie działań twórczych realizowanych w ramach projektu powstała książka artystyczna, która jest wyrazem zaangażowania młodzieży w budowanie wzajemnych relacji oraz zwrócenia uwagi na zasoby lokalnego otoczenia. Projekt skierowany był do uczniów pierwszych klas gimnazjów w Zielonej Górze, Szprotawie i Brodach.

JAK WYKORZYSTAĆ SWOJĄ PASJĘ W SZKOLE

Ewa Wawoczny

(Szkoła Podstawowa Nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi w Raciborzu)

Projekt stanowi przykład żywej lekcji historii. Uczniowie doświadczają, czym było życie w wiekach średnich. Tańce, średniowieczne manuskrypty, jadalno i zwyczaje rycerskie nie są w nim tylko elementami zamierzonej przeszłości, lecz stają się realnym doświadczeniem. Nauczycielka języka polskiego i pasjonatka — członkini Opolskiego Bractwa Rycerskiego chce nie tylko skutecznie uatrakcyjnić swym działaniem szkolną dydaktykę na wszystkich poziomach, ale także wzbudzić faktyczne zainteresowanie tematyką średniowiecza.

13.45–14.45

Przerwa obiadowa

14.45–16.15

PANEL: IMPULS DO DZIAŁANIA

moderatorka: **Anna Zdzieborska**

(Zachęta – Narodowa Galeria Sztuki)

ZNAK NA ZACHĘTĘ – INTERWENCJA ARTYSTYCZNA, INSPIRACJA, KONTYNUACJA

Małgorzata Skrzędiejewska-Cendrowska

(Zespół Szkół w Michałowicach — Gimnazjum im. Księcia Józefa Poniatowskiego)

Anna Owsiany

(Stowarzyszenie Monopol Warszawski)

W 2015 roku uczniowie klasy II b Gimnazjum im. Księcia Józefa Poniatowskiego w Michałowicach wzięli udział w projekcie *Znak na Zachętę*. Był to projekt Stowarzyszenia Monopol Warszawski realizowany z Zachętą — Narodową Galerią Sztuki i Fundacją Grupa Twórcza, skierowany do szkół z terenów wiejskich i z małych miast. Gimnazjum w Michałowicach odwiedzili edukatorzy sztuki współczesnej. Dzięki nim i zaangażowaniu wszystkich uczestników zajęć udało się stworzyć dzieło sztuki, które nie tylko można oglądać, ale które zaczęło żyć własnym życiem i się przeobrażać. Wydarzenie stało się inspiracją dla późniejszych projektów artystycznych, które nadal powstają w michałowickim Gimnazjum.

MENNICZE WIADOMOŚCI, CZYLI NOWE SZATY (GRAFICZNE) GAZETKI SZKOLNEJ

Magdalena Kreis i Natalia Romaszkan

(Galeria Dizajn BWA Wrocław)

Mennicze Wiadomości to efekt współpracy klasy IV c ze Szkoły Podstawowej nr 63 im. A. Jasińskiej we Wrocławiu i zespołu Galerii Dizajn — BWA Wrocław. Papierowa, a także internetowa wersja szkolnego magazynu powstawała w trakcie cyklu warsztatów odbywających się w ramach projektu galerii Dizajn Book Club. Autorzy projektu uznali temat papierowych i ściennych gazetek szkolnych za pole do działania także dla edukatorów i projektantów. Współpraca instytucji kultury i placówki szkolnej stała się okazją do stworzenia nowej jakości.

LATO W TEATRZE

Katarzyna Piwońska

(Instytut Teatralny im. Zbigniewa Raszewskiego w Warszawie)

Hanna Świętnicka

(Teatr Lalki i Aktora „Kubuś” w Kielcach)

Agnieszka Król-Paszkowska

(Zespół Szkół Ogólnokształcących Integracyjnych nr 4 w Kielcach)

Jest to program Instytutu Teatralnego im. Zbigniewa Raszewskiego w Warszawie.

Jego kluczowym elementem jest konkurs grantowy adresowany do ośrodków, które w okresie letnich wakacji chciałyby zorganizować warsztaty teatralne dla dzieci i młodzieży. Teatr Lalki i Aktora „Kubuś” już po raz czwarty zorganizował kielecką edycję *Lata w teatrze* – w tym roku wspólnie z Polskim Związkiem Niewidomych — Okręg Świętokrzyski oraz Zespołem Szkół Ogólnokształcących Integracyjnych nr 4 w Kielcach. Zaproszenie do projektu przyjęło 30 dzieci. Finałowy „spektakl – labirynt” dotknęło, poczuło, posmakowało i wreszcie obejrzało ponad 300 osób. Projekt jest przykładem współpracy trzech podmiotów: teatru, szkoły oraz stowarzyszenia.

TAJEMNICE SZTUKI WSPÓŁCZESNEJ

Piotr Kierył

(Stowarzyszenie Fala Kultury)

dr Aleksandra Potocka-Kuc

(Świętokrzyskie Centrum Doskonalenia Nauczycieli)

Projekt został tak skonstruowany, aby uwzględnić potrzeby i specyfikę dwóch grup: nauczycieli przedmiotów wiedza o kulturze, plastyka i język polski oraz młodzieży szkół ponadgimnazjalnych. Program stanowi uzupełnienie podstawy programowej o informacje dotyczące polskiej sztuki współczesnej i jest adresowany głównie do osób mieszkających poza dużymi ośrodkami miejskimi, mających utrudniony dostęp do placówek kultury. W ramach działań nauczyciele zostali wyposażeni w wiedzę, materiały i narzędzia dydaktyczne, pozwalające na swobodniejsze poruszanie się w problemach szeroko pojętej kultury. Częścią adresowaną bezpośrednio do uczniów były konkursy fotograficzne, nawiązujące do zjawisk sztuki dawniejszej i współczesnej.

WYSTAWY Z DOSTAWĄ – SZTUKA DO SAMODZIELNEGO UŻYCIA

Tymek Borowski

(malarz, autor fotografii i prac wideo)

Zuza Sikorska

(Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „ę”)

Jest to pilotażowy projekt polegający na stworzeniu wystawy skomponowanej z reprodukcji prac prezentujących polską sztukę współczesną. Wystawa składa się ze zbioru wyselekcjonowanych tematycznie dzieł sztuki, gotowych do pobrania z internetu i wydrukowania w formie plakatów. O wyborze prac zdecydowała jakość artystyczna, ale też ich potencjał społeczny i uniwersalność poruszanych w nich tematów. Dodatkowym elementem wystawy jest gotowy do druku przewodnik dla odbiorców (inspiracje, pomysły i pytania wspierające oglądających w odbiorze prezentowanych prac). Jeszcze w tym roku trzy wybrane instytucje kultury zaprezentują wystawę, skorzystają również ze wsparcia Latających Animatorów Kultury, którzy pomogą zorganizować działania inspirowane ekspozycjami i skierowane do różnorodnych grup odbiorców, jak również opracują manuale zawierające scenariusze działań animacyjnych, które zostaną udostępnione na licencjach Creative Commons.

16.15–16.30 **Przerwa kawowa**

16.30–18

PANEL: Z PERSPEKTYWY MŁODZIEŻY

moderatorka: **Aleksandra Drzazga**

(Gimnazjum nr 1 z Oddziałami Integracyjnymi w Bytomiu)

EFEKT DOMINA JAKO PROJEKT ARTYSTYCZNY I SPOŁECZNY

Mikołaj Wróbel

(niezależny artysta, uczeń Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych im. Stanisława Staszica w Stąporkowie)

Projekt przedstawia kolejną realizację etudy filmowej *Efekt domina* Mikołaja Wróbla, który jako pomysłodawca z własnych środków oraz przy pomocy szkolnych kolegów zrealizował film krótkometrażowy. Efekt wspólnej pracy został zauważony i nagrodzony m.in. na VIII Ogólnopolskim Konkursie Filmów Amatorskich KLAPS oraz na 33 Międzynarodowym Festiwalu Filmowym Dozwolone do 21/Up to 21. W projekcie uczestniczyli również kieleccy aktorzy oraz kieleckie szkoły. Oficjalna premiera filmu odbyła się 23 maja 2016 roku w kieleckim Kinie Moskwa i zgromadziła tłumy widzów.

KOLOROWA, CZYLI BIAŁO-CZERWONA, CZYLI JAK MÓWIĆ DZISIAJ O PATRIOTYZMIE

Bartłomiej Miernik

(Grupa Banina-Zwierzyniec)

Barbara Kośka, Kamila Piekarska, Maria Świeboda

(uczennice Zespołu Szkół Społecznych im. Mikołaja Reja w Kielcach)

Działania warsztatowe skoncentrowane są wokół spektaklu Grupy Banina *Kolorowa, czyli biało-czerwona* na podstawie monodramu, który jest próbą odpowiedzi na pytanie, czym jest współczesny pokojowy patriotyzm. Autorzy zadają pytania o jego naturę i kształt, prowokując do refleksji na temat formy demonstracji swej narodowej dumy, stosunku do obowiązków wobec ojczyzny czy wreszcie zachowań radykalnych, nacjonalistycznych. Wydarzenie teatralne zachęca do dyskusji i przemyśleń, wkracza w przestrzeń szkolnej klasy, zapraszając do rozmowy uczniów i nauczycieli. Całość spektaklu oparta jest o tekst autorstwa Piotra Przybyły.

LABORATORIUM DYDAKTYCZNE PRZEZ INSKRYPCJE – W GŁĘB DZIEJÓW I ZIEMIA STASZOWSKA PRZEZ STULECIA

Tomasz Bielecki, Maria Szewczyk

(Liceum Ogólnokształcące im. ks. kard. Stefana Wyszyńskiego w Staszowie)

Aleksandra Kowenia, Alicja Makuch, Igor Kubalski

(uczniowie Liceum Ogólnokształcącego im. ks. kard. Stefana Wyszyńskiego w Staszowie)

Projekt wyrósł z potrzeby wzbogacenia oferty edukacyjnej szkoły oraz uatrakcyjnienia sposobu nauczania języka łacińskiego, historii, wiedzy o społeczeństwie i wiedzy o kulturze poprzez

możliwość odwołania się do spuścizny kulturowej mikroregionu staszowskiego. Składały się na niego różnorodne aktywności, w tym m.in. stacjonarne zajęcia teoretyczne i praktyczne, zajęcia warsztatowe w terenie, wycieczki, lekcje muzealne, przekłady na język polski łacińskich inskrypcji, powołanie Muzeum Szkolnego. Laboratorium dydaktyczne było prowadzone pod patronatem naukowym Instytutu Historii Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach oraz we współpracy z Ośrodkiem Diecezjalnym „Źródło” w Rytwianach i Parafią Rzymsko-Katolicką pw. św. Bartłomieja Apostoła w Staszowie.

MUZEUM MIGRACJI W LISEWIE MALBORSKIM

Jan Mencwel

(Towarzystwo Krajoznawcze „Krajobraz”)

Michał Romanowski

(Zespół Szkół w Lisewie Malborskim)

Joanna Czaplewska, Kinga Jachym, Kacper Milnikel

(uczniowie Zespołu Szkół w Lisewie Malborskim)

Mobilne muzeum służy opowiadaniu „mikrohistorii” powojennych przesiedleń i polskiego osadnictwa na tzw. Ziemiach Odzyskanych. To przestrzeń eksperymentu, w którym spotyka się świat designu, animacji kultury oraz muzealnictwa. Autorzy projektu podróżują z przyczepą samochodową Niewiadów, zatrzymując się w miejscowościach zasiedlonych przez polskich migrantów po 1945 roku i wspólnie z mieszkańcami tworzą ekspozycję, poświęconą historii przybycia, osiedlenia i zadomowienia Polaków w konkretnym miejscu. W Lisewie Malborskim wystawę zrealizowali uczniowie gimnazjum. Wraz z animatorami prowadzili wywiady z mieszkańcami, zbierali przedmioty i fotografie oraz pracowali nad jej koncepcją przestrzenną. Wykonali też prace plastyczne — portrety lisewskich seniorów, których wspomnienia stały się inspiracją. Muzeum tym samym przez dwa tygodnie znalazło się pod opieką uczniów, którzy stali się jego „kustoszami”.

18 – 18.15 **Zakończenie pierwszego dnia**

19:00 **Kolacja**
Qubus Hotel Kielce, ul. Składowa 2, 25-505 Kielce

5 LISTOPADA (SOBOTA) 2016

Wzgórze Zamkowe – Institute of Design Kielce

ul. Zamkowa 3, 25-009 Kielce

Drugi dzień konferencji wypełnią warsztaty artystyczne, teatralne, filmowe, muzyczne i muzealne w Teatrze Lalki i Aktora „Kubuś” w Kielcach, Institute of Design Kielce oraz Muzeum Historii Kielc. Podsumowaniem konferencji będzie Edukacyjny World Café – przy stolikach eksperckich odbędą się dyskusje na różnorodne wątki tematyczne związane ze współpracą szkoły z podmiotami kultury czy dydaktyki.

9–9.20

ORKIESTROWNIK

Mateusz Cieślak

(Instytut Muzyki i Tańca)

Orkiestrownik to nowoczesny przewodnik po muzyce klasycznej w formie bezpłatnej aplikacji mobilnej. Krok po kroku wprowadza w świat orkiestry, pokazuje instrumentarium, muzyków, dyrygenta, próbę i koncert. Jego najważniejszą częścią jest *Wirtualna orkiestra*, której rdzeń tworzy wielokanałowe nagranie Bolera Maurice’a Ravela. Dzięki aplikacji można śledzić takt po takcie cały utwór, oglądać grę orkiestry i symultanicznie – pracę dyrygenta. Jednym kliknięciem można posłuchać dowolnie wybranego instrumentu i zobaczyć, jak muzyk na nim gra. Unikatowa aplikacja multimedialna została przygotowana przez Instytut Muzyki i Tańca oraz Narodowy Instytut Audiowizualny.

9.20–11

EDUKACYJNE WORLD CAFÉ – STOLIKI TEMATYCZNE PROWADZONE PRZEZ EKSPERTÓW

stolik 1: ARTYSTA W SZKOLE. REZYDENCJE

Na czym polegają rezydencje artystyczne? Dlaczego warto zaprosić artystę do szkoły? Jak przebiega rezydencja artystyczna? Co może wyniknąć z twórczej wymiany między artystą, uczniami, nauczycielami i lokalną społecznością? Czy zajęcia z artystami to dobry pomysł na edukację kulturalną w szkole? Czy szkoła jest otwarta na współpracę z artystami? Co jest potrzebne, by przeprowadzić rezydencję artystyczną w swojej szkole/społeczności? Po co szkoła artyście?

Katarzyna Grubek – absolwentka Wydziału Wiedzy o Teatrze na Akademii Teatralnej w Warszawie oraz Uniwersyteckiego Kolegium Języka Francuskiego w Warszawie. Kierowniczka działu Kultura i Media w Centrum Edukacji Obywatelskiej. Autorka publikacji i materiałów edukacyjnych z zakresu

edukacji kulturalnej, trenerka. Autorka i koordynatorka projektów edukacyjnych, m.in. *Kulthurra! Zajęcia artystyczne w szkole, Sztuka w terenie. Rezydencje artystyczne w szkole.*

stolik 2: EDUKACJA POZASZKOLNA DLA MŁODZIEŻY – POTRZEBY, CELE, WYZWANIA

Na jakie potrzeby powinna odpowiadać edukacja pozaszkolna dla młodzieży? Jakie umiejętności powinna wzmocnić, jakie obszary wiedzy poszerzać? W jakiej formie i jakimi metodami? W jaki sposób działalność instytucji kultury i ich oferta powinny uzupełniać edukację szkolną? Jak zachęcić młodych ludzi do uczestniczenia w projektach im dedykowanych? Czym są interdyscyplinarne formaty edukacyjne?

Katarzyna Witt – historyczka sztuki i edukatorka w Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie. Autorka *Wejść w Muzeum!* - interdyscyplinarnej platformy edukacyjnej dla młodzieży licealnej. Za projekt otrzymała w 2015 roku Warszawską Nagrodę Edukacji Kulturalnej. Współpracuje również z Muzeum Emigracji w Gdyni.

stolik 3: KULTURA W SZKOLE – ZAŻYWAĆ RAZ W TYGODNIU!

W jaki sposób wyjście do muzeum może budować relacje w grupie? Czy fotografia może służyć diagnozie „trudnych” uczniów? Dlaczego „opłaca się” prowokowanie uczniów? Dlaczego nauczyciel nie musi obawiać się swoich wzruszeń lub inaczej – czy nauczyciel ma szansę wzruszyć się na lekcji? Wreszcie - dlaczego wciąż nie jesteśmy pewni czy jest miejsce na kulturę w szkole? Obiecuję publiczny bilans zysków i strat w oparciu o doświadczenia szczepienia kulturą żywych organizmów w wieku gimnazjalnym.

Katarzyna Michalska – nauczycielka języka polskiego oraz autorskiego przedmiotu Wychowanie do Twórczości. Absolwentka filologii polskiej Uniwersytetu Śląskiego oraz Studiów Podyplomowych Praktycznej Edukacji Filmowej stArt! w Warszawskiej Szkole Filmowej. Współautorka programu *Klasy Aktywności Twórczej* realizowanego w Gimnazjum nr 1 w Bytomiu. Ekspert w programie *operatorkultury.pl* w ramach programu Narodowego Centrum Kultury – Bardzo Młoda Kultura w Katowicach. Autorka publikacji i scenariuszy dla nauczycieli z zakresu edukacji kulturowej, medialnej i filmowej.

stolik 4: SZKOLENIE Z REGIONU POPROSZĘ

Jakie narzędzia mogą okazać się przydatne w wykorzystywaniu/odkrywaniu potencjału regionu w działaniach z młodzieżą? W jaki sposób aranżować owe działania w szkole, poza nią, razem ze społecznością lokalną? Jak dzięki organizacjom NGO stwarzać młodym przestrzeń do aktywności na płaszczyźnie kultury, wzmocniając jednocześnie ich kompetencje społeczne i postawy obywatelskie? Jak pozyskiwać na to środki?

Jan Mencwel – animator kultury, założyciel Towarzystwa Krajoznawczego „Krajobraz”. Współpracował z wieloma organizacjami pozarządowymi, prowadząc badania społeczne i animując lokalne działania. Współpracuje m.in. z Towarzystwem Inicjatyw Twórczych „ę”, Fundacją Stocznia oraz warszawskim Domem Spotkań z Historią.

Michał Romanowski – nauczyciel języka polskiego w Zespole Szkół w Lisewie Malborskim, pedagog dramy i lider młodzieżowego Klubu Obywatelskiego działającego w społecznościach lokalnych Lisewa i okolic.

stolik 5: WSPÓŁPRACA MIĘDZY SZKOŁĄ A INSTYTUCJĄ KULTURY

Co nam może dać współpraca? Jak ją rozumiemy? Czego szkoła oczekuje od instytucji kultury, a czego instytucja od szkoły? Co we wspólny projekt może wnieść szkoła, a co instytucja? Jaka jest rola nauczyciela w realizowanych wspólnie projektach? Czy istnieje model idealnej współpracy?

Zofia Dubowska – historyczka sztuki, kieruje działem edukacji Zachęty – Narodowej Galerii Sztuki. Autorka książek dla dzieci *Zachęta do sztuki* (2008), *Kto to jest artysta* (2013), współautorka książki *Bardzo nam się podoba. Współczesna. Sztuka. Pytania* (2015).

Anna Zdzieborska – historyczka sztuki, edukatorka, pracowniczka działu edukacji w Zachęcie – Narodowej Galerii Sztuki. Autorka programu *Zachęta dla nauczycieli*, koordynatorka projektów edukacyjnych, m.in. *Muzyczne obrazy*. Koordynatorka konferencji z cyklu *Sztuka edukacji*.

-
11–11.30	Podsumowanie – prezentacja wypracowanych tez i wniosków
11.30–12	Przerwa kawowa
12.30–14	Warsztaty równoległe w Teatrze Lalki i Aktora „Kubuś”, Institute of Design Kielce oraz Muzeum Historii Kielc
14.30–15	Oprowadzanie kuratorskie Joanny Kurkiewicz i Aleksandry Banaś po wystawie <i>Lekcja designu</i> w Institute of Design Kielce
15	Obiad – Wzgórze Zamkowe – Institute of Design Kielce

WARSZTATY

CIAŁO W FORMIE

Warsztaty prowadzone przez aktorkę TLiA „Kubuś” w Kielcach, animatorkę kultury, pedagogkę teatru **Ewę Lubacz**

Propozycja warsztatów teatralnych, skierowana do osób prowadzących zajęcia z dziećmi i młodzieżą. Zwraca się w nich szczególną uwagę na pozawerbalne środki wyrazu i ich pedagogiczne znaczenie w rozwijaniu osobowości i budowaniu zespołu. Pomysł warsztatów zrodził się na gruncie wieloletniej pracy z dziećmi i młodzieżą, obserwacji ich zmagania z własnym ciałem w twórczym procesie działań teatralnych.

Zajęcia odbywają się w Teatrze Lalki i Aktora „Kubuś” w Kielcach, ul. Duża 9

MUZEUM CODZIENNOŚCI. WARSZTATY MUZEALNE

Warsztaty prowadzone przez historyka sztuki, animatora kultury, Kierownika Działu Edukacji i Promocji Muzeum Historii Kielc **Krzysztofa Myślińskiego**

Słowo MUZEUM może być pisane literami najróżniejszej wielkości. Muzeum może być dostępne dla każdego. Wszyscy je znamy: skarby pod szkiełkiem, tajne skrytki na podwórku czy w pękniętym murze, w pudełku po butach, skrzynce-niciarce, szufladzie... Potrzebna jest tylko chęć zapamiętania zdarzeń i ludzi oraz powtarzania muzealnego rytuału: przypominania przez przedmiot. Zapraszamy na warsztaty z „muzealnictwa praktycznego”, podczas których podejmiemy próbę stworzenia osobistego muzeum złożonego z codziennych przedmiotów wiążących się z osobistymi przeżyciami (przypominają) lub mało zrozumiałych ze względu na swą funkcję (zaciekawiają). Celem warsztatów jest ujawnienie naoczności rodzenia się historii i jej zapisu w przedmiocie – przyszłym muzealium.

Zajęcia odbywają się w Muzeum Historii Kielc, ul. Św. Leonarda 4

FILM JAKO NOWOCZESNE NARZĘDZIE KOMUNIKACJI – PRAKTYCZNE WARSZTATY FILMOWE

Warsztaty prowadzone przez filmowca, animatora, grafika, performerę, arteterapeutę **Krzysztofa Kiziewicza**

Głównym celem warsztatów – obok stworzenia uczestnikom warunków do rozwoju własnych zainteresowań – jest zachęcenie nauczycieli do korzystania z filmów i przekazów audiowizualnych podczas pracy w szkole. Prowadzący zapozna uczestników ze współczesnymi narzędziami do robienia filmów i przekona do ich tworzenia. Pokaże w praktyce, co oznacza być blisko, zauważyć, nakręcić, zmontować i opublikować. Finałem warsztatów będzie zrealizowany wspólnie z prowadzącym obraz filmowy.

Uwaga: każdy uczestnik powinien zabrać ze sobą telefon, aparat fotograficzny lub kamerę.
**Zajęcia odbywają się na Wzgórzu Zamkowym – Institute of Design Kielce,
ul. Zamkowa 3**

POWRÓT DO RZEMIOSŁA. INTROLIGATORSTWO ORAZ PAPIER CZERPANY W PRAKTYCE

Warsztaty prowadzone przez **Joannę Kurkiewicz** oraz **Aleksandrę Banaś**
z Institute of Design Kielce.

Tradycyjne warsztaty rzemieślnicze przeżywają obecnie prawdziwy renesans. Uczestnicy zajęć zmierzą się z tradycyjnym sposobem produkcji papieru: dowiedzą się, z czego powstaje papier, jaka jest historia jego wytwarzania oraz własnoręcznie wykonają kartki z charakterystyczną nierówną krawędzią i zapoznają się z klasyczną techniką czerpania papieru. Ponadto uczestnicy warsztatów poszerzą swoje umiejętności i wiedzę z zakresu technik introligatorskich. W myśl idei do it yourself, każdy z uczestników własnoręcznie wykona zeszyt, notatnik według swojego projektu.

**Zajęcia odbywają się na Wzgórzu Zamkowym – Institute of Design Kielce,
ul. Zamkowa 3**

ORKIESTROWNIK

Warsztaty prowadzone przez klawecistę i kameralistę, muzyka improwizującego, kompozytora, autora muzyki filmowej i teatralnej, autora instalacji i audycji radiowych, edukatora muzycznego **Michała Górczyńskiego**.

Warsztaty zostały opracowane w oparciu o aplikację mobilną, opisującą czym jest orkiestra. Złożą się na nie takie zagadnienia jak: orkiestra jako organizm; ruchy dyrygenta jako przełożnik ekspresji; muzyk i jego doświadczenia w pracy orkiestrowej jako źródło wiedzy o poszerzaniu ekspresji własnego instrumentu; odczytywanie partytur i różnorodność znaków muzycznych jako baza do wszelkich eksperymentów z zapisem graficznym dźwięku.

**Zajęcia odbywają się na Wzgórzu Zamkowym – Institute of Design Kielce,
ul. Zamkowa 3**

INFORMACJE

Koordynator konferencji – Teatr Lalki i Aktora „Kubuś” w Kielcach

Joanna Kowalska

tel. 696 725 330

sztukaedukacji@teatrklubus.pl

Koordynator konferencji – Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Anna Wotlińska

Koordynator konferencji – Zachęta – Narodowa Galeria Sztuki

Anna Zdzieborska

Teatr Lalki i Aktora „Kubuś” w Kielcach

ul. Duża 9, 25-304 Kielce

www.teatrklubus.pl

Wzgórze Zamkowe

Ośrodek Myśli Patriotycznej i Obywatelskiej

Institute of Design Kielce

ul. Zamkowa 3, 25-009 Kielce

www.zamkowa3.pl

Muzeum Historii Kielc

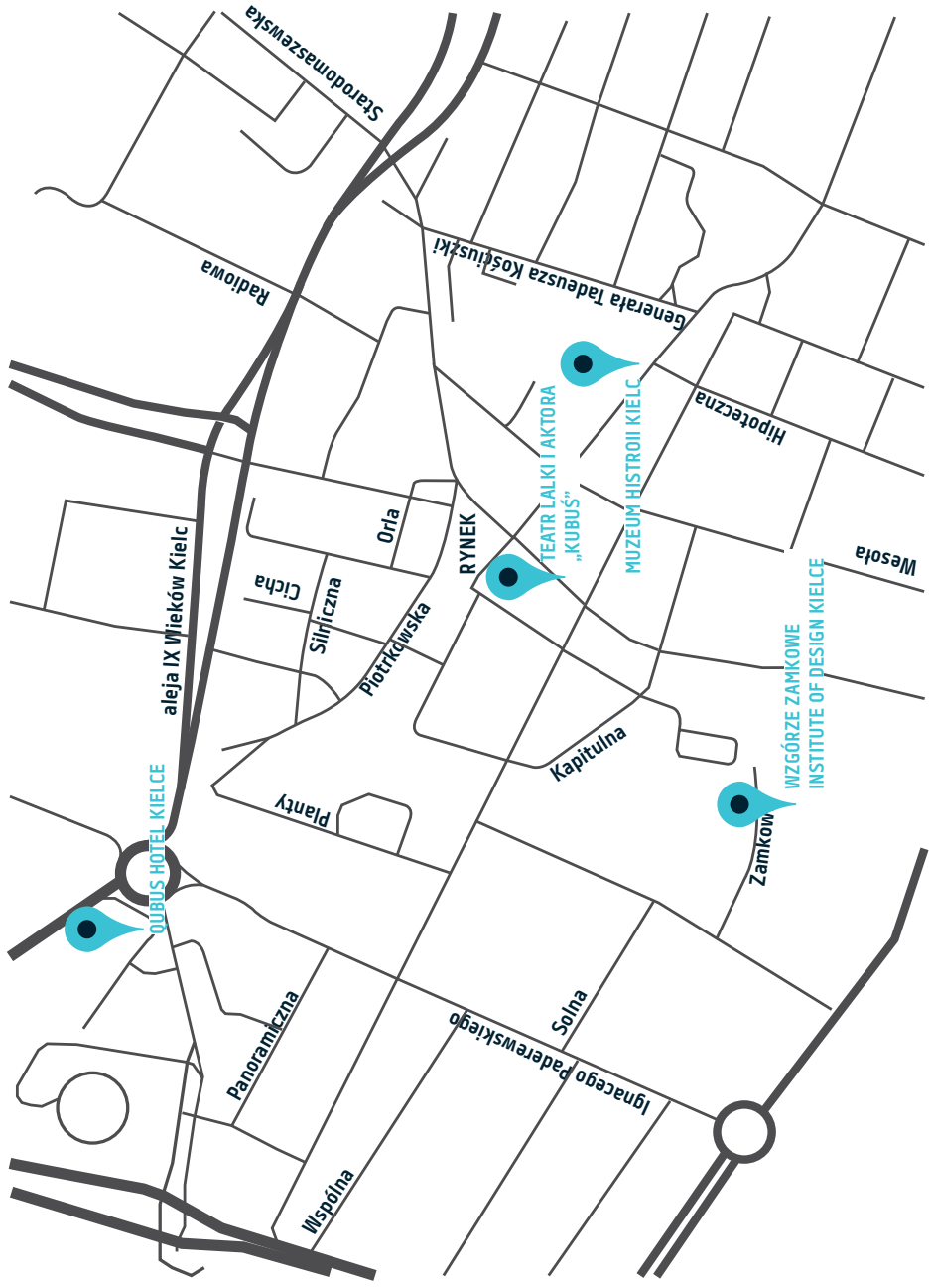
ul. Świętego Leonarda 4, 25-303 Kielce

www.muzeumhistoriikielc.pl

QUBUS HOTEL Kielce

ul. Składowa 2, 25-505 Kielce

tel. 41 243 81 00

ORGANIZATORZY CYKLU SZTUKA EDUKACJI:

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego**

ORGANIZATORZY KONFERENCJI SZTUKA EDUKACJI 2016:

**Narodowa
Biblioteka
i Muzeum**

**Instytut
Badań
Edukacyjnych**

**WZGÓRZE ZAMKOWE
CASTLE HILL**

PATRONAT MEDIALNY:

edunews.pl